

BOSNIA AND HERZEGOVINA
Ministry for Human Rights and Refugees

Број: 06-41-2-2231-9/21/MX
Сарајево, 13. 9. 2022. године

Босна и Херцеговина
Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине
Секретаријат

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPSTINA BOSNE I HERCEGOVINE
S A B A 19-09-2022

PRIMIJENO:			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
02	41	1533	22

0102
19.9.22.

ПРЕДМЕТ: Извјештај о збрињавању избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом у Босни и Херцеговини за 2020. годину, доставља се-

Вијеће министара Босне и Херцеговине је на 55. сједници одржаној 25. 8. 2022. године размотрило и усвојило Извјештај о збрињавању избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом у БиХ за 2020. годину.

Закључком Вијећа министара са исте сједнице задужено је Министарство за људска права и избјеглице БиХ да најмање једном годишње информира Парламентарну скупштину БиХ о напретку у предметној проблематици.

У складу са горе наведеним, у прилогу акта достављамо вам Извјештај о збрињавању избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом у БиХ за 2020. годину, припремљен на језицима и писмима у службеној употреби у БиХ.

С поштовањем,

Прилог:

- Извјештај о збрињавању избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом у Босни и Херцеговини за 2020. годину на босанском језику,
- Извјештај о збрињавању избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом у Босни и Херцеговини за 2020. годину на српском језику,
- Извјештај о збрињавању избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом у Босни и Херцеговини за 2020. годину на хрватском језику.

МИНИСТАР
Милош Лучић

Достављено:
1х наслову
1х а/а

IZVJEŠĆE
O ZBRINJAVANJU IZBJEGLICA I STRANACA POD SUPSIDIJARNOM ZAŠTITOM
U BOSNI I HERCEGOVINI ZA 2020. GODINU

studeni, 2021. godine

Sažetak Izvješća o zbrinjavanju izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u Bosni i Hercegovini za 2020. godinu

Sukladno Zakonu o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09, 87/12, 6/13, 19/16 i 83/17), Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) nadležno je za brigu o pravima i pitanjima izbjeglica i osoba pod supsidijarnom zaštitom u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: BiH) nakon utvrđivanja njihovog statusa.

Sukladno Zakonu o azilu („Službeni glasnik BiH“, br. 11/16 i 16/16), Ministarstvo je nadležno za osiguranje pristupa pravima izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom u BiH (informiranje o pravima, smještaj, rad, obrazovanje, zdravstvenu zaštitu, socijalnu pomoć i pomoć pri uključivanju u bh. društvo).

Ministarstvo osigurava izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom pravo na smještaj u Izbjegličko-prihvatnom centru „Salakovac“ u Mostaru. Tijekom 2020. godine, u centru su boravile 23 osobe pod međunarodnom zaštitom u BiH.

Tijekom 2020. godine izbjeglice i stranci pod supsidijarnom zaštitom u BiH ostvarivali su pristup pravu na zdravstveno osiguranje i zdravstvenu zaštitu sukladno Pravilniku o načinu ostvarivanja zdravstvenog osiguranja osobama kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 16/17). Ovo pravo financira se iz proračuna Ministarstva i za 2020. godinu je za ove namjene izdvojeno 56.117,6 KM.

Pravilnikom o načinu ostvarivanja prava na socijalnu pomoć osobama kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 43/17) utvrđeno je da ove osobe ostvaruju prava iz socijalne zaštite, prava iz zaštite obitelji s djecom/dječije zaštite i drugu materijalnu pomoć. Ministarstvo je u 2020. godini za osiguranje prava iz socijalne zaštite utrošilo novčana sredstva u iznosu od 80.355,73 KM, i to na ime ograničene financijske pomoći, stalne novčane pomoći, jednokratne pomoći, dječjeg dodatka i smještaja u ustanove socijalne zaštite.

Pravilnikom o načinu ostvarivanja prava na obrazovanje osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 42/17) propisan je način na koji izbjeglice i stranci pod supsidijarnom zaštitom u BiH ostvaruju pravo na predškolsko, osnovno, srednje i visoko obrazovanje. Sva djeca uključena su u obrazovni sustav u BiH, i to u predškolski odgoj i obrazovanje, te u osnovno, srednje i visoko obrazovanje. Djeca su, također, uključena i u produžene boravke, igraoničke skupine, sekcije, tečajeve i sl. Školsku 2020/2021. godinu pohađa 29 djece.

Pravilnikom o osobnom stanju i upisu u matične knjige činjenica rođenja, vjenčanja i smrti osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 54/10) propisano je da se činjenice rođenja, vjenčanja ili smrti za izbjeglice i strance pod supsidijarnom zaštitom u BiH upisuju u matične knjige, sukladno pozitivnim propisima o matičnim knjigama u entitetima, Brčko Distriktu BiH, te međunarodnim instrumentima koji se primjenjuju u BiH u ovoj oblasti.

Prema Zakonu o državljanstvu Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 4/97, 13/99, 41/02, 6/03, 14/03, 82/05, 43/09, 76/09 i 87/13), izbjeglice s priznatim statusom ostvaruju pravo na državljanstvo BiH pod olakšanim uvjetima (olakšana naturalizacija). U 2020. godini državljanstvo BiH stekle su 3 osobe.

Sredstva za ostvarivanje prava izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom i članova njihovih obitelji osiguravaju se iz proračuna Ministarstva i posebnog potprojekta s UNHCR-om koji Ministarstvo ugovara

za svaku proračunsku godinu. Za 2020. godinu ukupan proračun Ministarstva za financiranje prava osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u BiH iznosio je oko 327.000 KM, te i dodatna sredstva, u ukupnom u iznosu od 290.430 KM kroz podprojekat s UNHCR-om za 2020. godinu.

S ciljem pružanja psihosocijalne potpore i besplatne pravne pomoći osobama pod međunarodnom zaštitom, Ministarstvo primjenjuje ranije potpisane protokole o suradnji s nevladinim udruženjima Bosanskohercegovačkom inicijativom žena (u daljnjem tekstu: BHIŽ) i Udruženjem „Vaša prava BiH“.

Ostvareni napredak u odnosu na Izvješće o zbrinjavanju izbjeglica i stranca pod supsidijarnom zaštitom za 2019. godinu:

U 2020. godini državljanstvo BiH stekle su tri osobe, što uz podatke iz Izvješća o zbrinjavanju izbjeglica i osoba u statusu supsidijarne zaštite u BiH za 2019. godinu čini ukupno 35 naturaliziranih izbjeglica u BiH.

Sukladno potpisanim protokolima o suradnji nevladina udruženja na terenu asistiraju Ministarstvu u ostvarivanju navedenih prava izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH.

Implementacijom "Akcionog plana za pomoć korisnicima IPC Salakovac pri uključenju u bosanskohercegovačko društvo", Centar je u 2020. godini napustilo ukupno 6 osoba sa statusom izbjeglice u BiH.

Ministarstvo je u 2020. godini u plan rada za 2021. godinu uvrstilo donošenje Pravilnika o pomoći pri uključivanju u bosanskohercegovačko društvo za osobe u statusu izbjeglice u BiH i stranca u statusu supsidijarne zaštite u BiH. Donošenjem ovog provedbenog akta Zakona o azilu, izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom u BiH bit će omogućena pomoć pri učenju službenih jezika u BiH, priznavanju javnih isprava i drugih dokumenata, prevođenju, verifikaciji dokumentacije o stečenom znanju i druge olakšice u cilju olakšanog uključivanja u bh društvo.

UVOD

Kako bi se osobama sa priznatim izbjegličkim statusom i statusom supsidijarne zaštite u BiH osigurala pripadajuća prava, uspostavljene su institucije i određene njihove konkretne nadležnosti.

Ministarstvo – Sektor za izbjeglice, raseljene osobe, readmisiju i stambenu politiku nadležno je za ostvarivanje prava izbjeglica u BiH i stranaca pod supsidijarnom zaštitom nakon utvrđivanja njihovog statusa. S tim ciljem, jednom godišnje se izvještava Vijeće ministara BiH i Parlamentarna skupština BiH o stupnju zaštite prava koja smo, kao potpisnice Konvencije o statusu izbjeglice iz 1951. godine, Protokola iz 1967. godine, UN konvencije o ljudskim pravima, te Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava, dužni osigurati.

Izvješće o zbrinjavanju izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH od 1. 1. 2020. do 31. 12. 2020. odnosi se na ostvarivanje prava izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH sukladno Zakonom o azilu.

Vijeće ministara BiH je, na prijedlog Ministarstva, na 10. sjednici, održanoj 30. 6. 2020. godine, razmotrilo i usvojilo Izvješće o zbrinjavanju izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u Bosni i Hercegovini za 2019. godinu, nakon čega je isti usvojila i Parlamentarna skupština BiH 9. 12. 2020. godine.

PRAVNI TEMELJ

Ustavom Bosne i Hercegovine je propisano da je: "Politika i reguliranje pitanja imigracije, izbjeglica i azila" jedna od deset isključivih nadležnosti državnih organa vlasti (Članak III, (1). (f) Ustava Bosne i Hercegovine).

Sukladno odredbama Ustava, člankom 12. Zakona o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine, definirana je nadležnost Ministarstva za brigu o pravima i pitanjima izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH nakon utvrđivanja njihovog statusa.

BiH je potpisnica Konvencije o statusu izbjeglica iz 1951. godine i Protokola iz 1967. godine, te su prava i obveze, koje propisuju članci 3. do 34. Konvencije i Protokola, izbjeglicama i osobama u statusu supsidijarne zaštite sadržani u važećoj zakonskoj regulativi u BiH.

Strategijom u oblasti migracije i azila i Akcionim planom za razdoblje 2016- 2020. godina, koji su usvojeni od Parlamentarne skupštine BiH, definirani su strateški ciljevi, a jedan od njih je osiguranje prava osobama u statusu međunarodne zaštite, te načelo integracije koji podrazumijeva osiguranje okruženja koje će doprinijeti integraciji staranaca u bosanskohercegovačko društvo.

Ministarstvo, sukladno članku 78. stavak (4) Zakona o azilu, u obvezi je da izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom u BiH osigura pristup sljedećim pravima: informiraje o pravima, smještaj, rad, obrazovanje, zdravstvenu zaštitu, socijalnu pomoć i pomoć pri uključivanju u bh. društvo. Ovim zakonom propisano je da Ministarstvo, nakon konsultacija s Ministarstvom sigurnosti BiH i Ministarstvom civilnih poslova BiH, donosi podzakonske akte o načinu ostvarivanja prava izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH.

Sukladno navedenim člankom Zakona o azilu, Ministarstvo je u 2017. godini donijelo sljedeće podzakonske akte kojima se osigurava pristup ostvarivanju prava:

1. Pravilnik o načinu ostvarivanja zdravstvenog osiguranja osobama kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini,
2. Pravilnik o smještaju, načinu rada, funkcioniranju i kućnom redu u Izbjegličko-prihvatnom centru "Salakovac" u Mostaru ("Službeni glasnik BiH", broj 29/17),
3. Pravilnik o načinu ostvarivanja prava na obrazovanje osobama kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini,
4. Pravilnik o načinu ostvarivanja prava na socijalnu pomoć osobama kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini i
5. Pravilnik o načinu ostvarivanja prava na rad osobama kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 52/17).

POSTUPAK PRIZNAVANJA STATUSA IZBJEGLICE/STRANCA POD SUPSIDIJARNOM ZAŠTITOM

Izbjeglički status odobrava se strancu koji se zbog osnovanog straha od progona zbog svoje rase, vjere, nacionalnosti, pripadnosti određenoj društvenoj skupini ili političkog mišljenja nalazi izvan zemlje svog podrijetla, a ne može ili se, zbog takvog straha, ne želi staviti pod zaštitu te zemlje, kao i osobi bez državljanstva koji se nalazi izvan zemlje svog prethodnog uobičajenog mjesta boravka, a ne može se ili se, zbog takvog straha, ne želi vratiti u tu zemlju.

Supsidijarna zaštita odobrava se strancu koji ne ispunjava uvjete za odobrenje statusa izbjeglice iz članka 19. Zakona o azilu ako postoje ozbiljni razlozi za vjerovanje da će se povratkom u zemlju podrijetla ili zemlju uobičajenog mjesta boravka suočiti sa stvarnim rizikom od teške povrede ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Institucionalno nadležnost je podijeljena tako da je Ministarstvo sigurnosti BiH nadležno za statusna pitanjima osoba koja zatraže zaštitu u BiH, te vodi postupak po zahtjevu za azil i donosi rješenje o priznavanju izbjegličkog/statusa supsidijarne zaštite. Ministarstvo je odgovorno za osiguranje pristupa pripadajućim pravima izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom, nakon što Ministarstvo sigurnosti BiH, nakon provedenog postupka po zahtjevu za azil, dostavi Ministarstvu obavijest o rješenju kojim se odobrava status.

Nakon priznavanja statusa, Ministarstvo sigurnosti BiH izdaje identifikacijski dokument (izbjeglički karton ili karton supsidijarne zaštite). Izbjeglički karton izdaje se s rokom važenja od tri godine, a karton supsidijarne zaštite s rokom koliko traje i status (status se odobrava na 1 godinu, a produžava na 2 godine). Po izdavanju kartona, Ministarstvo sigurnosti BiH kopiju istog dostavlja Ministarstvu. Također, Ministarstvo sigurnosti BiH izbjeglicama u BiH može izdati i putni dokument sukladno Zakonu o azilu.

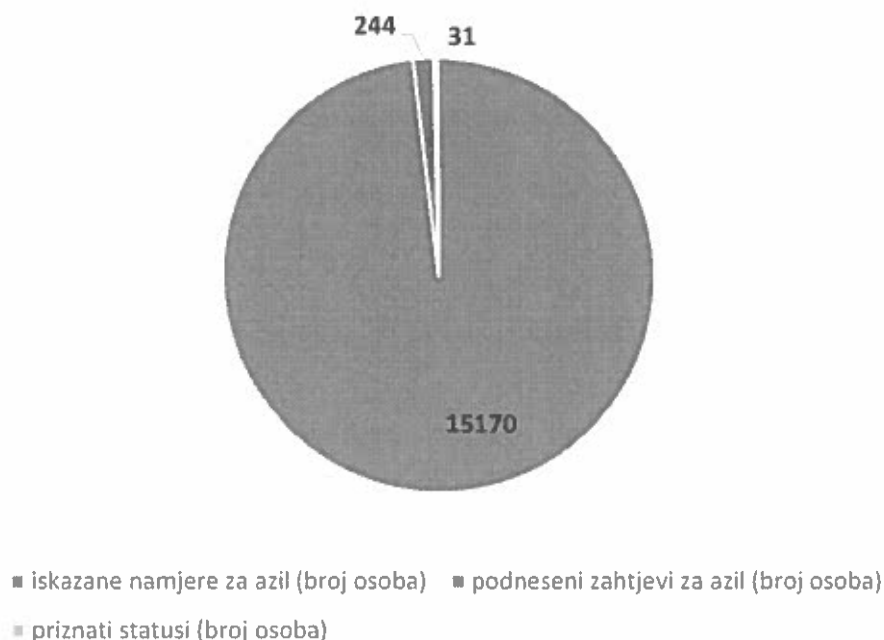
Ministarstvo civilnih poslova BiH, na zahtjev Ministarstva sigurnosti BiH, izbjeglicama s priznatim statusom dodjeljuje jedinstveni matični broj (JMB). JMB koji se dodjeljuje izbjeglicama s priznatim statusom ne prolazi kroz evidencije JMB za građane BiH. JMB se ne dodjeljuje strancima pod supsidijarnom zaštitom obzirom na kraći rok trajanja statusa.

Obavijest o priznavanju, produženju i prestanku statusa, kao i kopije izdatih kartona Ministarstvo sigurnosti BiH dostavlja Ministarstvu s ciljem osiguravanja prava ovih osoba.

STATISTIČKI PODATCI

Ministarstvo vodi i ažurira evidenciju podataka o izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom u BiH na temelju obavijesti Ministarstva sigurnosti BiH. Podatci sadržani u predmetnoj evidenciji su podatci iz službene evidencije tog ministarstva sukladno nadležnostima prema Zakonu o azilu, obzirom da ta institucija provodi postupke i donosi rješenja kojima se odobrava, produžava i ukida status. Dok se podatci iz službene evidencije Ministarstva odnose na pristup pravima koja se financiraju putem Ministarstva. Sa svim podacima zaprimljenim od Ministarstva sigurnosti BiH postupa se sukladno Zakonu o zaštiti osobnih podataka („Službeni glasnik BiH“, br. 49/06 i 76/11).

Prema podacima objavljenim u Migracionom profilu Bosne i Hercegovine za 2020. godinu¹, u protekloj godini 15.170 osoba iskazalo je namjeru za podnošenje zahtjeva za azil u BiH, od toga 244 osobe su podnijele zahtjev za azil u BiH (1,61% od ukupnog broja iskazanih namjera za podnošenje zahtjeva za azil), a priznat je status za 31 osobu (30 supsidijarna zaštita i 1 izbjeglički status).

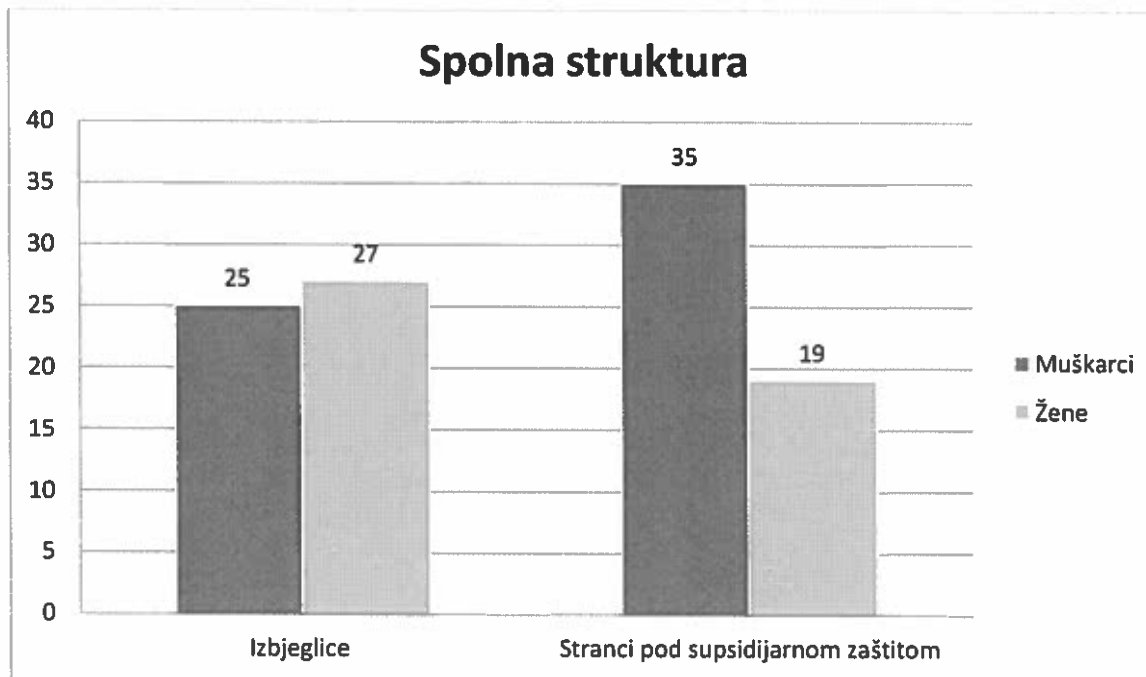
Sukladno Smjernicama o zaštiti osobnih podataka osoba UNHCR-a, svi navedeni podatci koji bi mogli identificirati pojedinca su anonimizirani i smanjeni. Imajući to u vidu, izbjegnuto je popis lokacija na kojima borave izbjeglice i osobe kojima je dodijeljena supsidijarna zaštita, kao i njihove zemlje podrijetla, ako postoji vjerovatnoća njihove identifikacije.

Broj izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH² je:

- 52 izbjeglice i
- 54 stranca sa statusom supsidijarne zaštite.

¹ Migracioni profil BiH za 2020. godinu usvojen na 38. sjednici Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, održanoj 26. 5. 2021. godine

² Podatak iz srpnja 2021. godine

Prema spolnoj strukturi, ukupno je 60 osoba muškog spola, dok je 46 osoba ženskog spola.

Zemlje podrijetla izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH su: Srbija, Moldavija, Pakistan, Makedonija, Palestina, Crna Gora, Saudijska Arabija, Kamerun, Kuvajt, Sirija, Egipat, Turska, Azerbejdžan, Irak i Iran.

Na podatke koji se odnose na izbjeglice i strance pod supsidijarnom zaštitom u BiH primjenjuju se propisi o zaštiti osobnih podataka koji se odnose i na državljane BiH. U odnosu na zemlju podrijetla, sve informacije i podaci o izbjeglicama u BiH i strancima pod supsidijarnom zaštitom smatraju se povjerljivim i mogu biti dostavljeni zemlji podrijetla samo nakon što se prethodno pribavi mišljenje Ministarstva i pismena suglasnost osobe ili njegovog zakonskog zastupnika, na kojeg se taj podatak odnosi.

Izbjeglice i stranci pod supsidijarnom zaštitom u BiH, prema prijavi adrese boravišta Službi za poslove sa strancima Ministarstva sigurnosti BiH (navedeno u izbjegličkom kartonu i kartonu o supsidijarnoj zaštiti) i prema slobodnom izboru, borave na teritoriji BiH. Većina osoba u statusu izbjeglice ili u statusu supsidijarne zaštite boravi na području Federacije BiH. Na području entiteta Republika Srpska boravila je jedna osoba, dok u Brčko distriktu BiH nije evidentirana niti jedna osoba u statusu međunarodne zaštite.

OSTVARIVANJE PRAVA

Ministarstvo osigurava izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom u BiH pristup pravu na: informiranje o pravima, smještaj, rad, obrazovanje, zdravstvenu zaštitu, socijalnu pomoć i pomoć pri uključivanju u bh. društvo.

1. SMJEŠTAJ

Ministarstvo osigurava pristup pravu na smještaj izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom u BiH u Izbjegličko-prihvatnom centru „Salakovac“ u Mostaru, sukladno Pravilnikuo smještaju, načinu rada, funkcioniranju i kućnom redu u Izbjegličko-prihvatnom centru “Salakovac” u Mostaru.

Ministarstvo od 2000. godine upravlja Izbjegličko-prihvatnim centrom "Salakovac" u Mostaru (u daljnjem tekstu: Centar) koji služi za organizirani smještaj svih onih osoba u statusu koja nisu u mogućnosti sebi osigurati drugi adekvatan smještaj.

Tijekom 2020. godine, u centru su boravila 23 korisnika sa jednim od oblika međunarodne zaštite:

- sa statusom supsidijarne zaštite, boravio je 1 korisnik, koji je Centar je napustio u listopadu 2020. godine;
- sa izbjegličkim statusom, boravila su 22 korisnika.

Implementacijom "Akcionog plana za pomoć korisnicima IPC Salakovac pri uključenju u bosanskohercegovačko društvo", koji je realiziran u suradnji sa UNHCR-om i Gradom Mostarom, zaključno sa 31. prosincem 2020. godine, Centar je napustilo ukupno 6 osoba sa statusom izbjeglice u BiH.³

S ciljem funkcioniranja Centra, po ugovoru o djelu u 2020. godini, bilo je angažirano 14 vanjskih suradnika. Osobe angažirane po ugovoru o djelu obavljaju sljedeće poslove: administrativni radnik (jedan suradnik), skladištar (jedan suradnik), čuvarska služba (osam suradnika), domar (dva suradnika) i higijeničar (dva suradnika).

U okviru funkcioniranja Centra, neriješen problem je i dalje radnopravni status angažiranog osoblja što u mnogome otežava realizaciju svih aktivnosti koje se sprovode u Centru. Zbog činjenice da je većina njih angažirana već više godina po ugovoru o djelu, Ministarstvo trpi ozbiljne primjedbe Ureda za reviziju institucija BiH, a s druge strane, postoje ograničenja za proširenje sistematizacije, novo zapošljavanje i dr.

Osobe koja ne koriste smještaj koji organizira Ministarstvo nalaze se u privatnom smještaju i to najvećim dijelom na području Županije Sarajevo, te isti smještaj plaćaju iz osobnih sredstava (osim osoba smještenih u ustanove socijalne zaštite, čiji je smještaj plaćen iz proračuna Ministarstva).⁴ Također, u 2020. godini Fondacija BHIŽ je financirala troškove smještaja za 12 osoba sa statusom supsidijarne zaštite u BiH (smješteni u 4 stambene jedinice).

2. RAD I ZAPOSŁJAVANJE

Sukladno Pravilniku o načinu ostvarivanja prava na rad osobama kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini, osobama u statusu izbjeglice ili u statusu supsidijarne zaštite u BiH, omogućeno je pravo na rad u BiH.

Sve izbjeglice i osobe u statusu supsidijarne zaštite imaju pravo prijave na evidenciju nezaposlenih osoba nadležnoj službi za zapošljavanje pod istim uvjetima kao i državljani BiH i time stječu ista prava i obveze pred nadležnim službama za zapošljavanje BiH.

Tijekom 2020. godine četiri osobe u statusu međunarodne zaštite su bile u radnopravnom odnosu u privatnom i nevladinom sektoru (3 stranca pod supsidijarnom zaštitom i 1 izbjeglica).

Međutim, u BiH je i dalje evidentna nezaposlenost i ne postoji mehanizam na razini BiH koji bi odgovorio zadovoljenju potreba radnosposobnog stanovništva u BiH, a time ni izbjeglica ni osoba u statusu supsidijarne zaštite.

³ Ostali korisnici sa statusom izbjeglice u BiH napustili Centar u siječnju 2021. godine

⁴ Podatak iz srpnja 2021. godine

3. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

Tijekom 2020. godine izbjeglice i stranci pod supsidijarnom zaštitom u BiH su, sukladno Pravilniku o načinu ostvarivanja zdravstvenog osiguranja osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u BiH, ostvarivali zdravstvenu zaštitu pod istim uvjetima kao i bosanskohercegovački državljani.

Početak svake godine za područje Hercegovačko-neretvanske županije, Tuzlanske županije, Unsko-sanske županije i Srednjobosanske županije uplaćuju su godišnje premije osiguranja u iznosu od 20,00 KM do 29,00KM za zdravstveno osiguranje, što je za 2020. godinu iznosilo za HNK 280,00 KM, TK 180,00 KM, USK 140,00 KM i SBK 145,00KM. Ukupno je uplaćeno 745,00 KM. Uplatom godišnjih premija izbjeglice i stranci pod supsidijarnom zaštitom oslobođeni su plaćanja participacije u zdravstvenim ustanovama. Ovo pravo financira se iz proračuna Ministarstva i za 2020. godinu je za ove namjene izdvojeno 56.117,6 KM.

Ministarstvo je, zaključno s prosincem 2020. godine, za ukupno 109 izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH i članova njihovih obitelji osiguralo financijska sredstva za ostvarivanje zdravstvene zaštite sukladno navedenim podzakonskim aktom. Od toga je 56 izbjeglica – nositelja zdravstvenog osiguranja i 34 stranca pod supsidijarnom zaštitom, a 5 članova njihovih obitelji su djeca bh. državljani, čiji je jedan roditelj izbjeglica, a drugi roditelj bh. državljanin koji nije u stalnom radnom odnosu. Iznos koji se izdvaja za ove potrebe obračunava se mjesečno u visini od 5% od prosječne mjesečne bruto plaće zaposlenih u BiH, a prema posljednjim objavljenim podacima Agencije za statistiku BiH.

Prema evidencijama Ministarstva, u prosincu 2020. godine bilo je evidentirano ukupno 80 nositelja zdravstvenog osiguranja. Članove kućanstva osiguravamo po nositelju zdravstvenog osiguranja, osim u slučaju statusa supsidijarne zaštite, gdje se svi članovi osiguravaju pojedinačno, jer nemaju jedinstven matični broj. Izbjeglice i stranci pod supsidijarnom zaštitom u BiH ne prolaze kroz evidencije građana BiH (CIPS) i JMB, dodijeljen od Ministarstva civilnih poslova BiH, ne prolazi kroz evidencije zavoda za zdravstveno osiguranje, niti poreznih uprava u BiH.

U slučaju kada se zdravstvena zaštita osigurava izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom, ovim osobama se, na zahtjev Ministarstva, poreske uprave, ovisno od mjesta boravišta, dodjeljuje matični broj za stranca u BiH na temelju kojeg se uvode u porezni sustav BiH, jer je to obveza nakon stupanja na snagu Zakona o jedinstvenom sustavu registracije, kontrole i naplate doprinosa. Također, na isti način prijavljuju se i nositelji kućanstva izbjeglice, dok se ostali maloljetni članovi kućanstva prijavljuju po matičnom broju koji dobiju nakon utvrđivanja statusa, jer maloljetne osobe nisu porezni obveznici. Posebno se osiguravaju i osobe koje nisu na redovnom školovanju, a navršile su 15 godina života.

Ovakav sustav zdravstvene zaštite ovih osoba u BiH uveden je 2007. godine i predstavlja jedini način na koji smo, kao država, mogli osigurati pravo na zdravstvenu zaštitu ovim osobama, što je naša obveza po međunarodnim i domaćim propisima. Do danas, u praksi, gotovo da nismo imali nijedan zabilježen slučaj da je ovim osobama uskraćeno ovo pravo u javnim zdravstvenim ustanovama na teritoriji BiH (domovima zdravlja, bolnicama, porodilištima, stomatološkim službama, ljekarnama i sl.), jer se ovo pravo redovno financira iz proračuna Ministarstva.

Međutim, krajem prosinca 2019. godine, zbog učestalih prijava na zavode za zapošljavanje osoba - tražitelja azila u BiH, Porezna uprava FBiH je na temelju tumačenja Ministarstva financija FBiH obustavila daljnje prijave u porezni sustav čime se onemogućio daljnji pristup na prijavu u zavode zdravstvenog osiguranja osobama koje su stekle međunarodnu zaštitu u prosincu 2019. godine. Ministarstvo je poduzelo sve neophodne radnje da se iznađe najoptimalnije rješenje, kako bi se

izbjeglicama u BiH i osobama u statusu supsidijarne zaštite omogućilo potpuno uživanje prava na zdravstvenu zaštitu u BiH. Sa Ministarstvom financija FBiH postignut je dogovor o izmjeni podzkonskih akata i obrazaca za prijavu. Uz zajedničku suradnju Ministarstva financija FBiH i Ministarstva početkom 2020. godine donijet je Pravilnik o izmjenama Pravilnika o dodjeljivanju identifikacijskih brojeva, registraciji i identifikaciji i evidencijama poreznih obveznika na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, broj:32/20). Člankom 16. stavak (4) točka b) Pravilnika definiran je način prijave i odjave u Porezni sustav FBiH osoba u statusu izbjeglice i u statusu supsidijarne zaštite u BiH kao i potrebna dokumentacija čime se stvaraju uvjeti za ostvarivanje zdravstvenog osiguranja u BiH za ove osobe.

4. SOCIJALNA ZAŠTITA

Pravilnikom o načinu ostvarivanja prava na socijalnu pomoć osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u BiH propisane su sljedeće kategorije pripadajućih prava: prava iz oblasti socijalne zaštite, prava iz oblasti zaštite obitelji s djecom/dječje zaštite i druga materijalna pomoć, i to: novčana pomoć (stalna); novčana naknada (dodatak) za pomoć i njegu od druge osobe; jednokratna novčana pomoć; pomoć za osposobljavanje za samostalan život i rad (djece i omladine); smještaj u ustanove socijalne zaštite; kućna njega i pomoć u kući; druga materijalna pomoć; dječji dodatak/dodatak za djecu; naknada umjesto plaće ženi/majci-porodilji u radnom odnosu, za vrijeme dok odsustvuje s posla zbog trudnoće, porođaja i njege djeteta/naknada plaće u vrijeme korištenja porodiljnog odsustva; novčana pomoć nezaposlenoj ženi/majci-porodilji koja nije u radnom odnosu/materinski dodatak; jednokratna pomoć za opremu novorođenčeta/pomoć za opremu novorođenčeta.

Postupak se provodi na sljedeći način: izbjeglica/stranac pod supsidijarnom zaštitom (putem pravnog zastupnika – „Vaša prava BiH“) podnosi zahtjev za ostvarenje određenog prava iz socijalne zaštite mjesno nadležnom centru za socijalni rad. Centar za socijalni rad (u daljnjm tekstu: CSR) provodi postupak i donosi rješenje kojim se priznaje pravo iz socijalne zaštite. Rješenje se po pravosnažnosti dostavlja

Ministarstvu. Ministarstvo vrši mjesečne isplate sukladno rješenju Izuzetno od navedenog, rješenje o smještaju u ustanove socijalne zaštite CSR donosi po prethodno pribavljenom mišljenju Ministarstva.

Prestanak pojedinih prava se realizira sukladno rješenju nadležnog CSR. Po prijemu obavijesti o prestanku statusa od Ministarstva sigurnosti BiH, Ministarstvo o istom obavještava nadležni CSR, koji donosi rješenje o prestanku prava. Također, prestanak pojedinog prava je moguć i usljed prestanka drugih uvjeta za ostvarivanje istog, npr. upošljavanje i sl., u kom slučaju CSR donosi isto rješenje.

Prema podacima iz prosinca 2020. godine, na snazi je bilo je 20 rješenja o ograničenoj finansijskoj pomoći, 5 rješenja o smještaju u ustanovu i jedno rješenje o dječjem dodatku. Kao temelj za utvrđivanje visine pomoći temeljem prava iz ovog pravilnika određena je prosječna godišnja neto plaća u BiH, a prema posljednjem objavljenom podatku Agencije za statistiku BiH za 2019. godinu prosječna godišnja neto plaća u BiH iznosila je 921 KM. Iznos za svako od prava iz socijalne zaštite utvrđuje se množenjem osnovice s utvrđenim koeficijentom za svako od prava definirano Pravilnikom.

U tom smislu, Ministarstvo je u 2020. godini za osiguranje prava iz socijalne zaštite utrošilo novčana sredstva u iznosu od 80.355,73 KM, i to na ime ograničene finansijske pomoći, stalne finansijske pomoći, jednokratne pomoći, dječijeg dodatka i smještaja u ustanove socijalne zaštite.

Najveći dio ovih finansijskih sredstava usmjeren je na isplatu ograničene finansijske pomoći. Ograničena finansijska pomoć definirana je kao druga materijalna pomoć, te podrazumijeva pomoć koja se utvrđuje u iznosu od 20% od osnovice za izdržavanje jednog člana kućanstva, a koja se za svakog sljedećeg člana kućanstva uvećava za 10% od iste osnovice. Iznos ove novčane naknade ne može prijeći iznos od 50% od osnovice. Pravo na ovu vrstu pomoći utvrđuje se rješenjem nadležnih centara za socijalni rad.

Također, Ministarstvo je u 2020. godini osiguravalo sredstva za smještaj u ustanovama socijalne zaštite, i to: jedno dijete u KJU „Dom za djecu bez roditeljskog staranja“ Sarajevo, jedno dijete u SOS Dječje selo Sarajevo, jedno lice u JU „Zavod za zbrinjavanje mentalno invalidnih lica“ Pazarić, jedno dijete u JU „Dječji dom Mostar“ i jedno dijete u JU Dječji dom „Zenica“. Za ove namjene u 2020. godini utrošeno je 46.224 KM.

5. OBRAZOVANJE

Pravilnikom o načinu ostvarivanja prava na obrazovanje osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u BiH propisan je način na koji izbjeglice i stranci pod supsidijarnom zaštitom pohađaju predškolsko, osnovno, srednje i visoko obrazovanje u BiH.

Visoko obrazovanje izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom osigurava se sukladno važećim zakonodavstvom kojim se uređuje ova oblast u BiH (u FBiH na razini županija, u RS-u na razini entiteta), te Ministarstvo ne osigurava financijska sredstva ni za redovno, ni za izvanredno visoko obrazovanje ovih osoba.

Sva djeca uključena su u obrazovni sustav u BiH, kako u predškolski odgoj i obrazovanje, tako i u osnovno, srednje i visoko obrazovanje. Djeca su, također, uključena u produžene boravke, igraoničke skupine, sekcije, tečajeve i sl.

Školsku 2020/2021. godinu pohađa ukupno 29 djece, od čega 1 dijete obvezni predškolski program, 17 djece pohađa osnovnu školu, a 11 djece srednju školu. Na području Županije Sarajevo školuje se 16 djece, a na području Grada Mostara 13 djece.

Za svu djecu BHIŽ je zagovarao da dobiju udžbenike i školski pribor od škole, ili putem centra za socijalni rad ili putem mjesno nadležne općine. Djeca koja ostvaruju pravo na dječji doplatok mogu ostvariti i pravo na besplatnu užinu.

Školski prijevoz za srednjoškolce iz Centra osiguralo je Ministarstvo, Grad Mostar za osnovce, a Ministarstvo obrazovanja Županije Sarajevo za dake na području Županije Sarajeva.

6. UPIS U MATIČNE KNJIGE

Pravilnikom o osobnom stanju i upisu u matične knjige činjenica rođenja, vjenčanja i smrti osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u Bosni i Hercegovini propisano je da se činjenice rođenja, vjenčanja ili smrti za izbjeglice i strance pod supsidijarnom zaštitom u BiH upisuju u matične knjige pod jednakim uvjetima kao i za bh. državljane, sukladno pozitivnim propisima o matičnim knjigama u entitetima, Brčko distriktu BiH, međunarodnim instrumentima koji se primjenjuju u BiH u ovoj oblasti i ovim pravilnikom. Izbjeglice i stranci pod supsidijarnom zaštitom u BiH upis u matične knjige vrše osobno ili putem pravnih zastupnika („Vaša prava BiH“).

7. POMOĆ PRI UKLJUČIVANJU U BH. DRUŠTVO – OLAKŠANA NATURALIZACIJA

Prema Zakonu o državljanstvu Bosne i Hercegovine, izbjeglice s priznatim statusom ostvaruju pravo na državljanstvo BiH pod olakšanim uvjetima, odnosno ako u statusu izbjeglice ima neprekidan boravak na teritoriji BiH u trajanju od pet godina prije podnošenja zahtjeva (olakšana naturalizacija). U tom smislu, uvjeti za stjecanje državljanstva za osobe sa izbjegličkim statusom su: da je napunilo 18 godina života; da mu nije izrečena mjera sigurnosti protjerivanja stranaca iz zemlje ili zaštitna mjera udaljavanja stranca s teritorije BiH od organa čiji je legalitet uspostavljen Ustavom i da je ova odluka još uvijek na snazi; da nije osuđivano na izdržavanje kazne za krivična djela s predumišljajem na duže od tri godine u razdoblju od osam godina od podnošenja zahtjeva; da se protiv njega ne vodi krivični postupak, osim ako se dokaz o ispunjavanju ovog uvjeta ne može razumno zahtijevati, te da ne predstavlja prijetnju po sigurnost BiH.

Postupak dobijanja državljanstva BiH, sukladno entitetskim zakonima o državljanstvu, provode Ministarstvo unutrašnjih poslova FBiH i Ministarstvo uprave i lokalne samouprave RS.

U 2020. godini državljanstvo BiH stekle se tri osobe koje su imale status izbjeglice u BiH.

Ministarstvo je u 2020. godini u Plan rada 2021. godinu uvrstilo donošenje Pravilnika o pomoći pri uključivanju u bosanskohercegovačko društvo za osobe u statusu izbjeglice u BiH i stranca u statusu supsidijarne zaštite u BiH. Donošenjem ovog provedbenog akta Zakona o azilu, izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom u BiH biće omogućena pomoć pri učenju službenih jezika u BiH, priznavanju javnih isprava i drugih dokumenata, prevođenju, verifikaciji dokumentacije o stečenom znanju i druge olakšice u cilju olakšanog uključivanja u bh društvo.

FINANCIJSKO IZVJEŠĆE ZA 2020. GODINU

Sredstva za ostvarivanje prava izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom i članova njihovih porodica osiguravaju se iz budžeta Ministarstva i posebnog potprojekta, koji Ministarstvo potpisuje s UNHCR-om za svaku proračunsku godinu.

Za 2020. godinu ukupan proračun Ministarstva za financiranje prava osoba kojima je priznata međunarodna zaštita u BiH iznosio je oko 327.000 KM KM, a korišten je na ime funkcioniranja Centra, kao i za potrebe ishrane, zdravstvene i socijalne zaštite, prijevoza, pribavljanja osobnih dokumenata, obrazovanja i dr.

Ministarstvo ima dobru suradnju s UNHCR-om s kojim godinama potpisuje potprojekat o sufinanciranju rada Centra. Ministarstvo je u 2020. godini kroz potprojekat s UNHCR-om osiguralo i dodatna sredstva, uključujući i rebalans odobrenih sredstava, u ukupnom u iznosu od 290.430,00 KM.

Sukladno donesenim podzakonskima aktima, Ministarstvo isplaćuje sredstva na ime zdravstvenog osiguranja i socijalne zaštite izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom. U 2020. godini za ostvarivanje prava na zdravstvenu i socijalnu zaštitu izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom isplaćeno je ukupno 137.218,33 KM, od toga za zdravstveno osiguranje 56.862,60 KM, a za socijalnu zaštitu 80.355,73 KM.

BESPLATNA PRAVNA POMOĆ I PSIHOSOCIJALNA POTPORA

S ciljem pružanja psihosocijalne pomoći i besplatne pravne potpore izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom, Ministarstvo ima potpisane protokole o suradnji s nevladinim udruženjima:
-Bosanskohercegovačkom inicijativom žena (BHIŽ) – pružanje besplatne psihosocijalne potpore izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom i Udruženjem „Vaša prava BiH“ – pružanje besplatne pravne pomoći izbjeglicama i strancima pod supsidijarnom zaštitom.

REZIME

Ostvarivanje pripadajućih prava izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH uređeno je Zakonom o azilu i podzakonskim aktima Ministarstva na jednoobrazan način na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine. Postupanje svih organa vlasti uređeno je uz poštivanje ustavnih i zakonskih nadležnosti svih

razina vlasti - od državnog do općinskih razina. U svezi sa pitanjima ostvarivanja pripadajućih prava, Ministarstvo ima dobru suradnju sa svim predstavnicima vlasti i civilnim društvom. Na ovaj način ispunjavaju se obveze države kao potpisnice Konvencije o statusu izbjeglica iz 1951. godine i Protokola iz 1967. godine, te u ovoj oblasti do sada nisu zabilježene preporuke niti negativne ocjene od strane međunarodnih i domaćih institucija koje prate ostvarivanje prava osoba pod međunarodnom zaštitom.